

2010

Jaarverslag 2010

Kapiteinshuis Pekela

Stichting Westers

Jaarverslag 2010
Kapiteinshuis Pekela
Stichting Westers

Kapiteinshuis Pekela

Stichting Westers, K.v.K. 41014965
Bankrekening: 947768955
Stichting Kapiteinshuis Pekela,
K.v.K. 02068653
Controle financiële administratie:
Accountantskantoor Pors R.A., Veendam

Het Kapiteinshuis Pekela is in het seizoen 2011 geopend van 12 april t/m 16 september op dinsdag, woensdag, donderdag en vrijdag. Bovendien op de eerste zondag van de maand; 1 mei, 5 juni, 3 juli, 7 augustus en 4 september. Het museum zal ook geopend zijn tijdens het Nationaal Museumweekend (2 / 3 april), de Schutsemarkt (11 juni), de 25e Open Monumentendag (10 sept.), de Kerstvakantie (27 t/m 30 dec.).
Openingstijden op alle genoemde dagen van 14.00 - 17.00 uur. Voor wijzigingen en activiteiten raadpleeg de website: www.kapiteinshuis.nl.

Aanmelding als donateur (minimum € 15,-) is mogelijk bij de heer H.J.Lesterhuis, telefoon: 0597 - 645235, email: lesterhuis@tunteler.nl of schriftelijk:
Stichting Westers,
Albatrosstraat B 72,
9663 PR Nieuwe Pekela.

Entree: € 3 p.p., groepen van 12 of meer p.p. € 2,
Kinderen: t/m 5 j. gratis, 6-12 j. € 1 p.p.

Afbeelding op het omslag:

Burgemeester Schollema verricht de opening van het symposium VAN PEKELA NAAR PETERSBURG op 6 november 2010.

De heer en mevrouw Westers luisteren aandachtig toe.

Colofon

Uitgave: Kapiteinshuis Pekela/Stichting Westers,
Ds. S. Tjadenstraat C 95/96 RD Nieuwe Pekela
Vormgeving en druk: Reinier van der Kooi, Veendam
Ontwerp logo : Th.Zwinderman, Nieuwe Pekela

Bestuur per 31-12-2010:

De heer G.Koerts, voorzitter
De heer A.Schrik, secretaris
De heer H.J.Lesterhuis, penningmeester
Mevrouw J.G.Hoiting-Schreuder
De heer H.H.Meijerink
Mevrouw F.Olsder-Bueving
De heer K.Weerts

De bestuursvergaderingen worden bijgewoond door de heren A.Westers en H.A.Hachmer, resp. adviseur van het Kapiteinshuis en conservator van het Veenkoloniaal Museum te Veendam.

Vrijwilligers per 31-12-2010:

De heer drs. A.Westers, conservator
Mevrouw J.Abbring-Allemekinders
Mevrouw A.O.W.Bruggemann-Groen
De heer B.G.Bügel
Mevrouw H.Eerkens-Veldkamp
Mevrouw M.Haayer-Fens
De heer H.A. Hachmer
Mevrouw G.G.Heckman
Mevrouw J.Heeres-De Jong
De heer J.Hulsebos
Mevrouw G.H.Kiewiet-Bruggemann
Mevrouw A.Lesterhuis-Tunteler
De heer H.H.Meijerink
De heer E.Nederhoed
De heer G.Reins
De heer A.Schrik
De heer J.Schrik
De heer M.Smit
Mevrouw G.Tiktak-Steen
Mevrouw I.Timmer-De Vries
De heer W.Verhagen
Mevrouw J.Verhagen-Ottevanger
Mevrouw A.de Vries-Smit
De heer C.Wassenaar
De heer K.Weerts

Het bestuur vergaderde in het verslagjaar zeven maal en een keer samen met de vrijwilligers. In de eerste vergadering van het jaar, op 26-1-2010, is de heer drs. A. Westers afgetreden als voorzitter. Vanaf de oprichting vervulde hij deze functie. Hij zal als adviseur van het bestuur de vergaderingen blijven bijwonen. De heer G.Koerts heeft zijn functie als voorzitter overgenomen.

In het cultuurcentrum Van Beresteijn te Veendam werd op 6 maart een Veenkoloniale Voorouderdag georganiseerd waaraan door het Kapiteinshuis medewerking is verleend.

Op 12 juni, tijdens de Schutsemarkt, was het museum gratis toegankelijk voor iedereen. Dat gold ook voor de "Familietrouw" en het Duitse Muttschiff "Johanna", dat voor deze gelegenheid tevens was aangemeerd voor het Kapiteinshuis. Ruim 100 mensen bezochten het museum.

Ter afsluiting van het seizoen werd door vrijwilligers en bestuursleden op 8 oktober een bezoek gebracht aan het Fehnmuseum Eiland te West Grossefehn, Duitsland. Grossefehn en Pekela zijn reeds jarenlang "partner-gemeenten".

In het dorps huis De Kiepe te Nieuwe Pekela werd op 20 november een informatiemarkt gehouden waaraan ook het Kapiteinshuis heeft deelgenomen.

Het aantal donateurs is in geringe mate toegenomen. Per 31 december van het verslagjaar telde het Kapiteinshuis 135 donateurs.

Het aantal bezoekers beliep 828, een toename met ruim 20% t.o.v. het vorig jaar. De families Zonneveld, Wortelboer en Perdok hebben in het programma van hun reünie een bezoek aan het Kapiteinshuis opgenomen. De basisscholen Groen van Prinsterer en De Linde, de Vereniging van Huisvrouwen Roden, de Plattelandsvrouwen Glimmen en het Nut Loppersum hebben het museum eveneens met een bezoek vereerd. Via het Veenkoloniaal Museum werden enkele groepen ontvangen, waaronder een groep uit Riga. Ook vanuit de Partnergemeente Grossefehn werd een groep verwelkomd.

Voor de achterkamer van het museum is een renovatieplan gemaakt. Het plan behelst o.a. nieuwe vitrines, verlichting, wandbekleding en schilderwerk met een totale begroting van zo'n € 24.000,-. Bij diverse fondsen werd subsidie aangevraagd. De subsidiënten zijn: SNS-fonds Wildervank, Stichting K.P. Boon, VSB Fonds, Stichting J.B.Scholtenfonds en het Coöperatie Fonds Rabobank Stad en Midden Groningen. De werkzaamheden zijn in november gestart zodat ruim voor de seizoen-opening in 2011 het plan kan worden uitgevoerd.

Het bruikleen van het scheepsportret van de schoener Stad Appingedam, dat sinds 2003 in het museum werd geëxposeerd, werd door de eigenaar beëindigd.

Het Kapiteinshuis met het schip "Familietrouw"

Schenken, legaten, aankopen

Schenkkan van Engels aardewerk met in transferprint, email en luster o.a. Engelse en Franse vlag met schild, waarop 'Crimea' (Krimoorlog 1853-1856), en drie gedichten, w.o. 'Sailors farewell' Engeland, Sunderland, ca 1855
schenking mevrouw A.Plenter-Gaaikema, Meeden

Houten Rigase lepel en drie nappen met rode en zwarte decoratie
diam.: 7, 8 en 15,5 cm
legaat de heer H.C.J. de Boer, Paterswolde

Achtzijdige scheepsklok met sleutel, 18 x 18 cm
schenking de heer J.Hulsebos, Oude Pekela

Achtzijdige scheepsklok met twee sleutels, merk 'Junghans', 28 x 28 cm
gebruikt aan boord binnenschip "Afie",
schipper Johannes Bunt (1901 - 1983)
schenking dames M.Schotema-Bunt en A.Schotema-Bunt, Nieuwe Pekela

Van touw gevlochten zeel van scheepsjager, l. 88 cm
schenking de heer W.Marinus, Zwartsluis

Foto (visitekaartmodel) van Regnerus Smith (Beerta 1820-Stadskanaal 1899),
arts te Oude Pekela.. Fotograaf C.A.L.Reinhardt,
Winschoten, ca 1870
schenking de heer N.J.M.Adema, Utrecht

Jan Menses Kloppenburg, lidmaat der hervormde gemeente te Nieuwe Stads-kanaal, *Verdediging van de ware gereformeerde leer, en van de ware godvreezenden tegen de dwaalleer en laster voorkomende in zeker blaauw-boekje getiteld: 'wien moet men gelooven den mensch of God'*, uitgegeven in de maand November 1833, bij M.Smit, te Groningen
Te Veendam, bij T.E.Mulder, 1834
schenking de heer R.Kloppenburg, Nijkerk

Wetboek van koophandel. 's Gravenhage, ter algemeene Lands drukkerij, 1838
Hierin 'Van de regten en verplichtingen uit scheepvaart voortspruitende' *aankoop*

J.H.Engelhardt, l.i., *Kennis van den grond.* Serie Nederlandsche land- en tuinbouwbibliotheek, bij J.B.Wolters U.M., Groningen, Den Haag 1925
De in 1892 te Oude Pekela geboren Jan Hendrik Engelhardt, van 1935 tot 1957 directeur van de Rijks Middelbare Landbouwschool te Groningen, was een zoon van Jan Engelhardt, hoofd der school te Oude Pekela
schenking de heer D.Kuil, Ten Boer

Jan Neisteern van Veendam, *Tooverbalen. Riemerij in Veenkoloniaal dialect*
Boek- en handelsdrukkerij 'Veendam', H.Hazewinkel & Zonen, Veendam 1933
Met rood stempel 'Boekh. A.Mulder Tzn. Agentschap: Alg. Handelsblad,
Damesweekblad 'Libelle' enz. Wartburgstr.237, Tel. 22. Oude-Pekela'

Getuigschrift door de Commissie van Beheer van den driejarigen Avond-Handelskursus op 5 juli 1935 uitgelevert aan Geertruida Meijering. Gedrukt bij electr. drukkerij H.van Dijken, Nieuwe Pekela
schenking mevrouw J.G.Hoiting-Schreuder, Nieuwe Pekela

- > Ph. L.Kooperberg (naar het hoogduitsch van Dr. Dornblüth), *De vergiftiging door tabak*
Uitg. P.B.Nieuwenhuijs, Breda 1878
- > *De Tabaksplant*, off. Orgaan van de Vereeniging van Tabaksfabrikanten in Nederland, 50 e jrg. nr. 2568, 15 aug.1922 en 70e jrg. nr.3573, dinsdag 9 juni 1942
- > *Het Tabaksblad*, gewijd aan de belangen van winkeliers, fabrikanten en aanverwanten (slechts omslag), 13e jrg. nr. 600, zaterdag 26 aug.1922
- > *De Tabakskoerier*, weekblad voor Tabakkers, Fabrikanten en Sigarenwinkeliers. Uitg. Fa B.Cuperus Az, De Bilt, 15e jrg. nr. 9, woensdag 6 mei 1942
- > Twee getekende ontwerpen voor etiket Champ Clark. Op achterzijde rood etiketje 'Hermann Schött Actiengesellschaft Rheydt'
- > 'Proefdruk verpakking voor 200 boites natures Champ Clark, 'Champ Clark Concurrent Gedeponneerd 1542' en stempel N.V. Houtindustrie 'Picus' Eindhoven
- > Grote verzameling etiketten (proefdrukken, collages) sigarenfabriek Champ Clark, o.a. seriemerken Albatros, Champ Clark, Us Heit, Lugano, Doornroosje, Vlaamsche Meester, Fontana, Raadpensionaris, Non Plus Ultra, Rido
- > Plakboek sigarenbandjes van Ned. sigarenfabrieken, o.a. Champ Clark (met opschrift 'Stapp Sokken 20x sterker' (voor Tricotagefabriek A.Westers & Zoon, Nieuwe Pekela) en 'Mach. fabr. Restola Veendam Leidingmateriaal Apparatenbouw'
- > Platte sigaar en vier kartonnen pijpjes met kunststof mondstuk, waarvan twee met opschrift 'Oude snik Z O.Genever'
- > Gedrukte nieuwjaarswens Fa R.H.Koning & Zonen, sigarenfabriek 'Albatros', januari 1938
- > Twee rijbewijzen met foto van Tammo Lubbertus Koning, oud 34 jaar, en van Harm Koning, oud 38 jaar, afgegeven te Groningen 22 april 1938
- > Foto twee sigarendroogtrommels 'Sigarenfabriek Albatros'
schenking de heer K.Muller, Emmen (alles afk. via, via uit archief Sigarenfabriek Champ Clark te Nieuwe Pekela)

Reliëfblik sigaren met op deksel reproductie schilderij van Jan Steen

Onder de bodem etiket: "Eigenhaard" 50 Sigaren, à 15 ct. Prijs F 7,50.

Champ Clark Sigarenfabrieken N.V. No 1542'
'Eigenhaard' was de naam van een buurtvereniging te Nieuwe Pekela
schinking de heer H.Davids, Stadskanaal

Rond kartonnen doosje met etiket 'Wortelboer's pillen van Jacoba Maria Wortelboer. Zestig cent'. Diam.: 5 cm
schinking N.N. via Veenkoloniaal Museum, Veendam

17 flesetiketten fa. Nieboer, distillateurs, Nieuwe Pekela
schinking de heer G.Koerts, Nieuwe Pekela

Arduinstenen gevelsteentje met initialen 'Fa. A.N.N.P./ANNO 1946'.
Geplaatst t.g.v. de uitbreiding van distilleerderij/wijnhandel A. Nieboer te Nieuwe Pekela in 1946.
12 x 21 x 6 cm
schinking de heer en mevrouw Hoffenkamp, Oude Pekela

Rechthoekig, geel geëmailleerd bord 'Fa. H. & R.Schuring Houthandel'
18,5 x 40 cm
schinking N.N. via Veenkoloniaal Museum, Veendam

> Nachthemd met opengewerkte halsrand
> Wit schort met twee zakjes en etiket 'A.W.R. schort' (=Textielatelier A.W.Roelofsen, Gemert (N.Br), opgeheven 1960)
> Heupzakje wit geribd katoen, in rood 'HB'
> Drie stopkousen, twee met rode stoppen, één met initialen AB
> Wollen slaapmuts, katoenen poppenslaapmutsje en beursje, kruikenzak
Afkomstig van en voor een deel gemaakt door Hendrikje Bos (1915-N.Pekela-2008), tijdens de naailes op de school aan de Zuidwendingerweg
schinking de heer en mevrouw Bos-Kiel, Nieuwe Pekela

> Linnen hemd met opstaand kraagje
> Dames onderbroek met ¾ pijpen met gehaakte rand
> Schortje van zwarte tulle met crêpe randen
> Schortje van zwarte zijde met geborduurde bloemtak
> Twee batisten schortjes met opengewerkte randen
> Witte en blauw geruite schort; heupzakje 'AR'
> Paar kousen, ingebreide initialen ESR
> Twee slaapmutsen, lakentje en kussensloop met dubbele gehaakte rand
> Rechthoekig kleedje met rode meander
> Lange gebreide proeflap met 15 patronen
> Tien verstellappen en -kous
Gemaakt door Antiena Geerdina Rosema (geb. Oostum, gem. Ezinge 12.7.1899)
schinking mevrouw A.Rosema-Begeman, Nieuwe Pekela

> Foto huis en fabriek zeepziederij R.de Groot, Nieuwe Pekela
> Foto bestuur en personeel Groen van Prinstererschool te Nieuwe Pekela t.g.v. 75-jarig jubileum, 14 en 15 september 1933
> Foto receptie 100-jarig bestaan Groen van Prinstererschool, 1958
> Foto bestuur en personeel Groen van Prinstererschool, 1958
> Foto Christelijke Vrouwenbond Nieuwe Pekela, juni 1953
> Foto oude en nieuwe Groen van Prinstererschool
> Foto en elf ansichtkaarten met dorpsgezicht Nieuwe Pekela
> Programma zilveren regeringsjubileum koningin Wilhelmina, N. Pekela 6 en 7 sept.1923
> Programma reciteer-uitvoering Chr. Rec.- en Deb.- Clubs O.K.K., N .Pekela, en T.O.N.E.G.I.D.O., O. Pekela, 2e kerstdag 1923
> Programma herdenking 75- jarig bestaan Chr.school, N. Pekela 13-15 sept. 1933
> Programma feest Chr. Oranje-Vereeniging t.g.v. huwelijk Prinses Juliana en Prins Bernhard, Nieuwe Pekela 7 januari 1937
> Programma feest Chr. Oranje-Vereeniging t.g.v. geboorte Prinses Beatrix, N. Pekela 1938
> Programma feestelijkheden t.g.v. de bevrijding te Nieuwe Pekela 30/31 aug. en 1 sept. 1945
> Programma bonte avond, bevrijdings-revue 'Pieker nou maar niet', N.Pekela 31 aug. 1945
> 't Huis-Altair, mei 1945, uitg. Ned. Herv. gemeente N. Pekela, met terugblik op '40-'45 door Ds. A. van der Most
> Mededeelingenblad Gemeente Nieuwe-Pekela no 4 en 6 (8 juni en 6 juli 1945)
> Orde van de kerkdienst bij de bevrijding, gehouden in de Ned. Herv. kerk te N.Pekela, mei 1945 (3x)
> Gestencilde verklaring Luchtbeschermingsdienst, N.Pekela 12 juli 1940
> Enveloppe Nationale Landstorm Commissie, gericht aan H. Kuiper, B 46, N.Pekela 28 aug.1940
> Gestencilde organisatie Dienst Nederlandsche Binnenlandsche Strijdkrachten, N.Pekela 22 april 1945
> Groepsfoto verplichte deelnemers aan bonenpluk te Nieuwe Pekela 1944
> Zeven foto's van Duitse soldaten op de terugtocht door Nieuwe Pekela, juni 1945
> Groene, katoenen armband 'B.S. Nieuwe Pekela'
schinkingen de heer H.E.Kuiper, Zaandam

Drie grappige, buitenlandse ansichtkaarten met schepen, door Nederlandse zeelieden verstuurd in 1910, 1911, 1917
schinking N.N.

Regnerus Smith (1820-1899), arts te Oude Pekela

Een interessante, door het Kapiteinshuis Pekela in het verslagjaar verworven aanwinst betreft een portretfoto van, zoals op de achterzijde in latere hand staat vermeld, 'Dr.R.Smith Oude Pekela' (zie lijst van aanwinsten; afb.1). De in visitekaartmodel uitgevoerde foto werd gemaakt door de Duitse fotograaf C.A.L.Reinhardt die vanaf 15 juli 1870 tot aan zijn vertrek naar Amersfoort op 12 juli 1888 in Winschoten werkzaam was.

Afb. 1, C.A.L.Reinhardt
Portretfoto van dokter Regnerus Smith
Kapiteinshuis Pekela

Regnerus Smith werd op 10 april 1820 te Beerta geboren als zoon van de medisch doctor en vroedmeester Albertus Smith en Renske Wichers Bontekoe. Hij liet zich op 12 februari 1840 als student medicijnen, vrijgesteld van collegegeld, inschrijven aan de Groningse Hogeschool en werd lid van het Groninger studentencorps 'Vindicat atque Polit'. In 1841 woonde hij in de Oosterstraat ten huize van Fikker, in 1842 bij Vastenau in de Gelkingestraat en in 1843 in de Oude Ebbingestraat. Nog als kandidaat, 23 jaar oud en 'dienende als milicien bij het 8e Reg. Infanterie met onbepaald verlof', trouwde hij op 24 mei 1843 met de 21-jarige,

op 31 januari 1822 te Groningen geboren Elzina Hinderika Kamerlingh, dochter van de toen reeds overleden aannemer Willem Harms Kamerlingh en Anna Martha van der Molen. Drie maand later al, op 23 augustus 1843, werd in hun woning aan de Oude Boteringestraat K 101 een zoon Willem geboren. De vader gaf het kind bij de burgerlijke stand aan in tegenwoordigheid van zijn oudere broer Wicher Smith, 25 jaar, later koopman te Beerta, en zijn oom Regnerus Smith, 57 jaar oud, koopman te Groningen. Drie weken na de geboorte van hun zoon, op 16 september 1843, overleed Elzina Kamerlingh in het kraambed. Regnerus zou nooit meer hertrouwen.

Afb. 2, Ansichtkaart Oude Pekela, ca 1900
Derde huis van links werd van 1844 tot ca 1870
bewoond door dokter Regnerus Smith

Een jaar later, op 29 juni 1844, voltooide Regnerus Smith zijn studie met een promotie op disputatie en vestigde zich als arts te Oude Pekela. Hij ging met zijn zoontje wonen in Wijk 1 (nr.284; huidige W.H.Bosgrastraat 159; afb. 2), een levendig deel van Oude Pekela, gelegen bij de sluis op de grens met Nieuwe Pekela. Dit verlaat zou in 1863 opgeruimd en verplaatst worden naar de huidige locatie, een brug verderop, bij de Zuidwendingerweg te Nieuwe Pekela. Op de hoek van de Lutherse wijk die de grens vormt tussen Oude en Nieuwe Pekela woonde toen op nr. 282 het gezin van de akkerbouwer en koopman Drewes Willems Drewes. Rechts daarvan, op nr. 283, woonde, als linker buurman van Regnerus Smith, de 39 jaar oude, eveneens in Beerta geboren hoofdonderwijzer Goedhart Tjakkes Borgesius. Achter diens in 1856 herbouwde woning stond de door Willem bezochte, in 1911 opgeheven particuliere, gemeenschappelijke Middenschool, bedoeld voor leerlingen uit zowel Oude als Nieuwe Pekela. Rechts van dokter Smith woonde het gezin van de iets jongere landeigenaar en handelaar in bouwmaterialen Gerhardus Willems Pott (afb.3), die vanaf 5 september 1843 ruim een jaar lang eveneens medicijnen te Groningen had gestudeerd. Ook hij was lid van 'Vindicat' geweest en woonde toen in de Oude Kijk in 't Jatstraat met als hospita de weduwe Van der Tuin. Na het overlijden van zijn op 15 november 1844 overleden moeder Geertje Wierds Meijer, sinds 14 december 1835 weduwe van Willem Melles Pott, moest hij zijn studie beeindigen om

Afb. 3, Portret van Gerhardus Willems Pott
detail schilderij door J.H.Egenberger, 1878
Particulier bezit

het bedrijf in Pekela voort te zetten. Binnen de toenmalige kleine universitaire gemeenschap zullen Regnerus Smith en Gerhardus Pott in de eerste helft van 1844 elkaar en als student in de geneeskunde en als Vindicater heel goed gekend hebben.

De verzorging van het kind en het bestieren van de huishouding werd door Regnerus in Pekela toevertrouwd aan zijn zeven jaar jongere zusje Hendrika Smith. Zij werd daarbij geholpen door een dienstmeisje, Grietje Ruitering, en vanaf mei 1854 door Tettje Blaauw uit Beerta.

Aan de andere kant van de Lutherse wijk, in de gemeente Nieuwe Pekela, stond de dwars op de wijk gesitueerde, in 1762 gebouwde lutherse kerk die in 1865 in vlammen opging en vervangen werd door de huidige, parallel aan de wijk staande kerk. Door Gerhardus Pott werden bij de herbouw met gebruikmaking van de stenen van de oude kerk de fundamenten gelegd. In de pastorie (afb.4) woonde vanaf 1847 de op 25 juni 1809 te Veendam geboren, toen 38 jaar oude, nog ongehuwde Ds. Johan Rudolf Eilers Koch (afb.5, 6). Ook hij had in Groningen gestudeerd, was als theologisch student ingeschreven op 18 september 1827 en woonde toen aan de Heerestraat ten huize van Walterink. Na drie jaar zette hij zijn studie voort aan het Evangelisch-Luthersch Seminarium te Amsterdam, waar hij op 4 octo-

ber 1830 werd ingeschreven. In zijn laatste studiejaar liet hij zich op 24 september 1832 nog te Leiden inschrijven om er kort daarna, op 19 oktober 1832 met goed gevolg het proponenten-examen af te leggen.

Afb. 4, De in 1890 afgebroken oude pastorie
naast de in 1865 herbouwde Lutherse kerk

Afb. 5, Fotoportret van Ds. J.R.Eilers Koch op hoge leeftijd
Evangelisch-lutherse Gemeente Rotterdam

Afb. 6, Silhouetportret van Ds. J.R.Eilers Koch
steendruk uitg. Wed. Barbiers, Zwolle, midden 19e eeuw
Particulier bezit

Na vanaf 10 mei 1835 voorganger geweest te zijn bij de lutherse gemeente te Wildervank diende hij vanaf 10 oktober 1847 de lutherse gemeente te Pekela. Zijn nieuwe standplaats was hem niet onbekend, zijn grootvader van moeders zijde, Johan Rudolf Eilers, was immers tot 1790 de eerste predikant geweest van de in 1768 in Pekela opgerichte lutherse gemeente. Hij, de dominee, de even verderop wonende dokter Regnerus Smith en de welgestelde oud-student, landeigenaar en handelaar in bouwmaterialen Gerhardus Pott behoorden tot de notabelen van Pekela en zullen veel met elkaar, maar ook met meester Borgesius zijn omgegaan. De vriendschap tussen de families Eilers Koch en Smith werd bezegeld toen op 17 mei 1854 dominee Koch in het huwelijk trad met Hendrika, het zorgzame zusje van dokter Smith. Als getuigen traden op Johannes Smith, 38 jaar oud, officier van gezondheid te kl. te Gorkum, Wicher Smith, 36 jaar oud, later koopman te Beerta, Regnerus Smith, 34 jaar oud, geneesheer te Oude Pekela en Hendrikus Smith, 32 jaar oud, geneesheer te Stadskanaal, gemeente Onstwedde, allen broers van de bruid. Dokter Smith zal het betreurd hebben dat dominee Eilers Koch het beroep bij de lutherse gemeente te Rotterdam aannam en met zijn vrouw en hun inmiddels geboren twee kinderen Johan Hendrik en Rensina Albertina Maria op 25 mei 1856 Pekela ging verlaten.

Ook tussen de families Eilers Koch en Pott waren er goede betrekkingen. Zo blijkt uit een in particulier bezit bewaard gebleven brief, dat een oudere broer van Gerhardus Pott, Melle Willems Pott, toen landbouwer te Meeden en amateurschilder, in 1850 Ds.Eilers Koch een paneeltje met een gezicht op de Bielergrond in Zwitserland ten geschenke gaf ter herinnering aan de 'genoegelijke oogenblikken', die dominee tijdens een vroegere reis aldaar had doorgebracht.

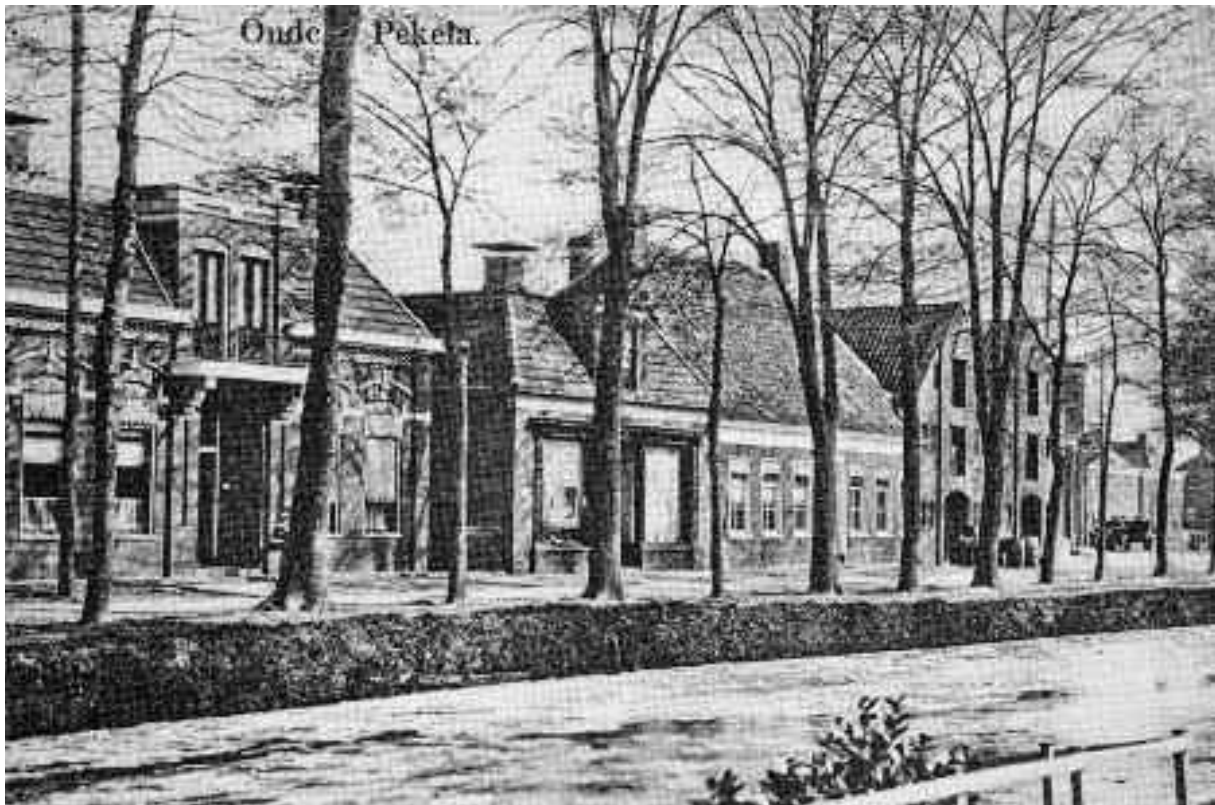
Op 24 december 1861 verliet de nu 18-jarige zoon Willem Oude Pekela en vertrok naar Utrecht. Regnerus Smith rondde zijn studie af door op 27 oktober 1865 op stellingen te promoveren in de verloskunde. Vermoedelijk aan het eind van de zeventiger jaren verhuisde hij naar beneden-Pekela en betrok een woning in Wijk IX nr.419 (huidige F.Clockstraat 96; afb.7). Sinds 1880 waren zijn linkerburen de borstelmaker, leedaanzegger en doodgraver Gerhardus Johannes Deelman, diens vrouw, Johanna Schröder die het beroep van vroedvrouw uitoefende (!), en hun twee zoons, waarvan één, Johannes Georgius, later huis- en decoratieschilder werd en als amateurschilder en fotograaf bekendheid zou krijgen.

Op 10 augustus 1881 kwam een nichtje, de 28-jarige, doopsgezinde Catharina Smith, een van de vijf dochters van zijn broer Hendrikus, arts te Stadskanaal, en van de uit een doopsgezinde familie stammende Aagje Hikkema, de huishouding doen en haar oom verzorgen. Vermoedelijk in 1890 verhuisde Regnerus Smith, nu rustend arts, naar Wijk IX nr.120. De Winschoter Courant berichtte, dat op 29 juni 1894 dokter Smith de dag herdacht, waarop hij voor vijftig jaar zijn geneeskundige praktijk te Oude Pekela was begonnen.

Aan het eind van de 19e eeuw, op 23 augustus 1898 vertrok Regnerus Smith samen met nicht Catharina naar Stadskanaal, waar zij werden opgenomen door Aagje Hikkema, sinds 3 november 1895 weduwe van zijn broer Hendrikus, en haar twee nog thuis wonende ongehuwde dochters. Een half jaar later al, op 2 april 1899, overleed Regnerus Smith, 78 jaar oud.

Dokter Regnerus Smith, behorend tot een Oost-Gronings geslacht van artsen, heeft tijdens zijn lange verblijf in Oude Pekela de bloeiperiode van de Pekelder zeilvaart en scheepsbouw in het midden van de 19e eeuw meegemaakt, maar is er ook getuige van geweest hoe de zeevaart ten einde liep, de werven ontmanteld werden en met de opkomst van de strokarton- en aardappelmeelindustrie een nieuw tijdperk aanbrak, dat gekenmerkt werd door grote veranderingen op economisch en sociaal gebied .

A.Westers

*Afb. 7, Ansichtkaart Oude Pekela, ca 1910
Derde huis van links werd ca 1870-1890
bewoond door dokter Regnerus Smith*

Bij het schrijven van dit artikel werd dankbaar gebruik gemaakt van gegevens en portretfoto's ons verstrekt door de heer D.Pott Hofstede te Oostkapelle en Ds. M.L.van Wijn-garden, evangelisch-luthers predikant te Rotterdam

Symposium

Van Pekela naar Petersburg

Op zaterdag 6 november werd in De Kiepe het symposium VAN PEKELA NAAR PETERSBURG gehouden vanwege het feit dat twintig jaar geleden het Kapiteinshuis voor het publiek werd geopend. Het symposium was tevens bedoeld als afscheidsgeschenk voor de heer Westers.

Na de openingswoorden van Burgemeester Schollema werd het woord gevoerd door een tweetal historici, t.w. de heren H.Brand en J.R.Leinenga. Zij belichtten de organisatie van de Noord Nederlandse Oostzeevaart en de impact daarvan op de plaatselijke gemeenschap.

De heer N. Vanderveen, ondernemer te Assen, schetste daarna de ontwikkeling van het familiebedrijf Warenhuis Vanderveen. Scheepvaart en het, in de 19e eeuw geopende, winkeltje van Doetje Oldenburger-Eemsinga te Nieuwe Pekela waren de grondslagen voor het huidige succesvolle warenhuis.

Als intermezzo werd de tweejaarlijkse Veenkoloniaal Museumprijs uitgereikt aan de filmgroep Dubbel 8 uit Veenendam waarna door de ontvangers van de prijs een korte film over de Veenkoloniën werd vertoond.

De volle zaal van De Kiepe; alle aanwezigen luisteren geboeid naar de voordracht van de heer Vanderveen.

Bij de afsluiting van het officiële gedeelte van het programma heeft de voorzitter zijn waardering uitgesproken voor het werk van het echtpaar Westers en de vele vrijwilligers die hen terzijde hebben gestaan. De dames G. Tiktak-Steen, G.G.Heckman en J.Abbring-Allemekinders en de heren A.Schrik en K.Weerts waren vanaf de oprichting bij het museum actief en kregen een bloemetje aangeboden.

De 'vrijwilligers van het eerste uur' van links naar rechts: mevrouw G.G.Heckman, mevrouw J.Abbring-Allemekinders, de heer A.Schrik, mevrouw G.Tiktak-Steen en de heer K.Weerts krijgen een bloemetje aangeboden door de heer G.Koerts.

De bijeenkomst werd bijgewoond door 225 mensen waaronder vele donateurs van het Kapiteinshuis en het Veenkoloniaal Museum, vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en de 'regionale politiek'.

Accordeonmuziek, een drankje en hapje zorgden voor een prima sfeer en er werden vele handen geschud en herinneringen opgehaald.

Het symposium werd mogelijk gemaakt dank zij de financiële ondersteuning door de Gemeenten Pekela en Veendam, het Huis voor de Groninger Cultuur en de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, dependance Oude Pekela.

